

Egenkontrollprogram för försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

5 kap. 17 § Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Värt att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till konsumenter ska själv kontrollera att försäljningen i din butik följer bestämmelserna i lag (2018:2088) om tobak och likande produkter. För att säkerställa att bestämmelserna kommer att följas ska du dokumentera kontrollen av verksamheten i ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Det är näringsidkaren, det vill säga du som äger verksamheten, som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram. Programmet bör bland annat beskriva hur personalen ska få information om lagens bestämmelser och vilka rutiner som ska följas när det gäller att sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen när det blir tillsyn. Om du inte följer lagens bestämmelser kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det gäller också om du inte har ett egenkontrollprogram.

Försäljningsställe

Namn på försäljningsstället	Gatuadress	
Postnummer och postort	E-post	
Kontaktperson	Telefon	Antal anställda

Ägare

Firmanamn (AB, HB, enskild firma etc.)	Organisationsnummer/personnummer
--	----------------------------------

Nedan följer ett förslag på vad ett egenkontrollprogram för försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare kan innehålla. Hjälptexten under rubrikerna beskriver lagens försäljningsregler och kryssrutorna är förslag på rutiner som kan vara ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen. Det finns också tips på information som inte är försäljningsregler men som kan vara bra att känna till och en hjälp för dig och din personal.

Åldersgräns och ålderskontroll

Den som säljer elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ska vara säker på att kunden har fyllt 18 år. Personen som säljer eller lämnar ut varan, exempelvis expediten i kassan, är personligen ansvarig för att ingen under 18 år får köpa elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare. Det betyder att den som säljer till någon som inte har fyllt 18 år kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om kassapersonalen är osäker på kundens ålder ska de begära legitimation.

Det kan vara svårt att enbart genom utseendet bedöma en ungs ålder. Ett sätt att försäkra sig om att en person fyllt 18 år är att begära legitimation av alla som ser ut att vara under 25 år. Om kunden inte har fyllt 18 år får elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare inte säljas. Varan får heller inte lämnas ut om det finns särskild anledning att tro att den kommer att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

- Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 år frågar vi efter legitimation.
- Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.
- En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- Vi rekommenderar att personalen begär legitimation av alla kunder som ser ut att vara under ____ år.
- Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år nekar vi köp.
- Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.
- Om personalen misstänker att varan är avsedd för någon som är under 18 år nekar vi köp.
- Om kunden är påstridig tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker via automat, postorder, på nätet eller liknande?

- Ej aktuellt.
- Poletter eller liknande till automat säljs i kassan med ålderskontroll.
- Automaten är placerad så att den kan bevakas kontinuerligt.
- Ålderskontroll vid köp på nätet görs via bankkort eller liknande.
- Försändelser via post skickas med rekommenderat brev, mottagningsbevis, personlig utlämning eller liknande.
- Försändelser via post innehåller uppgifter om att elektroniska cigaretter och/eller påfyllningsbehållare inte får lämnas ut till någon som inte fyllt 18 år.
- Annat:

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I så fall, vilken?

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa någon legitimation?

- Vi informerar personalen om risker som kan uppstå i samband med försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare och ger förslag på hur dessa kan hanteras.
- Vi utbildar personalen i konflikthantering som inkluderar information om åldersgräns och ålderskontroll.
- Annat:

Information om åldersgränsen 18 år

På försäljningsstället ska det finnas minst en tydlig och klart synbar skylt med information till kunderna om förbudet att sälja eller lämna ut produkter till den som inte har fyllt 18 år.

Skylten ska normalt sett placeras vid kassan för att uppfylla kravet på att vara tydlig och klart synbar. Det finns inget som hindrar att fler skyltar placeras på andra platser på försäljningsstället.

Var är skyltar om åldersgräns placerade på försäljningsstället?

- Vid kassan
- På entrédörren
- På skyltfönstret
- Vid hyllan där varorna är placerade
- På beställningsterminal/varuautomat
- Annat:

Utbildning och information till personal

En näringsidkare som säljer elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ska se till att personalen har den kunskap som behövs kring försäljningen.

Det är näringsidkarens ansvar att bestämmelserna följs men kassapersonalen har också ett eget ansvar vid försäljningen. Det är därför viktigt att all personal som arbetar i kassan och lämnar ut elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare känner till sitt personliga straffansvar i samband med försäljningen.

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid försäljning av elektroniska cigaretter och/eller påfyllningsbehållare?

- Vid anställning av ny personal
- Personalmöten
- Intern utbildning
- Extern utbildning
- Informations- och utbildningsmaterial
- Annat:

Hur ofta informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och om övriga bestämmelser vid försäljning av elektroniska cigaretter och/eller påfyllningsbehållare?

- Vid anställning av ny personal.
- Minst en gång per år.
- Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning till personalen (se bilaga 2).
- Annat:

Särskilt stöd till ung personal

Det finns inget ålderskrav för den som står i kassan och säljer elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till kunden. Däremot måste kassapersonalen vara införstådd med lagen och ha en reell möjlighet att vägra sälja varorna till den som inte är 18 år. I många fall är detta svårt för ung personal.

Vilket särskilt stöd ger ni till ung personal för att hantera svåra situationer i samband med försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare?

- Ung personal kan få stöd från erfaren personal under hela arbetstiden.
- Ung personal får extra utbildning och stöd för att hantera svåra situationer.
- Annat:

Information om kontrollköp

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testar om det går att handla elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare utan att visa legitimation. Syftet är förbättra rutinerna för ålderskontroll.

Kom ihåg att informera din personal om att ert försäljningsställe kan få besök av någon som gör ett kontrollköp!

Produktkrav

För elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare finns krav på produktinnehåll och utformning, informationsblad, innehållsdeklaration, produktpresentation samt hälsovarning.

Varje förpackning till elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ska ha en hälsovarning, innehålla ett informationsblad och ha en innehållsdeklaration. Om en förpackning till en elektronisk cigarett eller påfyllningsbehållare saknar hälsovarning, informationsblad eller innehållsdeklaration får produkten inte säljas till konsumenter i Sverige.

Har ni någon rutin för att kontrollera att de elektroniska cigaretterna och påfyllningsbehållarna som tillhandahålls är korrekt märkta och innehåller informationsblad? I så fall, vilken?

Avvikelser

Du ska ha kontroll över din försäljning och även se till att din personal följer bestämmelserna. Det är viktigt att du åtgärdar brister som kan uppstå. Om bestämmelserna i lagen inte följs kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det är ett stöd för dig att dokumentera vilka åtgärder du gjort, om en brist uppstår. Då blir det också lättare för dig att följa upp om bristen har rättats till.

Vilka åtgärder tas om det uppstår brister, såsom att bestämmelser i lagen eller att egenkontrollprogrammet inte följs?

- Personalen får en genomgång av försäljningsbestämmelserna.
- Vi tar kontakt med kommunen för att få informationsmaterial.
- Erfaren personal får särskilt ansvar för försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.
- Försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare begränsas till vissa tider på dygnet.
- Annan åtgärd:

Underskrift

Ort och datum
Underskrift (behörig firmatecknare)
Namnförtydligande

För mer information och skicka egenkontroll till Miljöförbundet

För mer information om lagen om tobak och liknande produkter, kontakta Miljöförbundet eller besök Folkhälsomyndighetens hemsida, folkhalsomyndigheten.se.

En kopia av egenkontrollprogrammet ska skickas till Miljöförbundet och originalet ska förvaras på försäljningsstället och finnas tillgängligt för personal samt kunna uppvisas vid tillsyn.

Kontaktuppgifter:

Miljöförbundet Blekinge Väst
294 80 Sölvesborg

Växel: 0456-81 60 00

E-post: miljokontoret@miljovast.se

Utdrag ur lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Anmälan och egenkontroll

15 § En näringsidkare som har säte eller fast driftställe för näringsverksamhet i Sverige får inte bedriva detaljhandel med elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare utan att först ha anmält försäljningen till den kommun där försäljningen ska ske.

17 § Den som bedriver försäljning enligt 15 eller 16 § ska utöva egenkontroll över försäljningen och hanteringen i övrigt av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare och se till att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Till anmälan om försäljning enligt 15 § eller registrering enligt 16 § ska egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för kommunens och Folkhälsomyndighetens tillsyn bifogas. Ändrade uppgifter ska utan dröjsmål anmälas till kommunen respektive Folkhälsomyndigheten.

Berörda myndigheter

Folkhälsomyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av lagen och anslutande föreskrifter. *Länsstyrelsen* utövar tillsyn inom länet och ska följa kommunernas verksamhet och ge dem information och råd. Länsstyrelsen ska även främja samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och mellan tillsynsmyndigheter och andra.

Kommunen och *Polismyndigheten* ansvarar lokalt för tillsyn över handeln med e-cigaretter och påfyllningsbehållare. *Polisens* huvudsakliga uppgift är att ingripa vid brott som har begåtts, medan *kommunens* uppgift är att säkerställa att regelsystemet följs i framtiden.

Marknadsföring

Konsumentverket är tillsynsmyndighet för frågor kring marknadsföring och är ansvarig för tillsynen vid försäljningsställen för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. En näringsidkare får inte marknadsföra elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare till konsumenter

1. inom informationssamhällets tjänster, eller
2. i ljudradiosändningar, tv-sändningar eller beställ-tv som omfattas av radio- och tv-lagen.

Förbudet gäller dock inte

1. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare för försäljning, eller
2. marknadsföring i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig, med undantag för marknadsföring genom kommersiella annonser.

En näringsidkare som marknadsför elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare till konsumenter får inte använda kommersiella annonser i periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig.

Behandling av dina personuppgifter hos Miljöförbundet Blekinge Väst

Miljöförbundet sparar och behandlar de personuppgifter, som du lämnar i denna blankett. Personuppgifter är till exempel namn, kontaktuppgifter, person- eller organisationsnummer och uppgift om fastighet. Syftet med att behandla dina personuppgifter är att vi ska kunna handlägga ditt ärende. Om vi inte har dina personuppgifter, kan vi inte handlägga ditt ärende.

Ibland behöver de uppgifter, som du lämnar i blanketten, kompletteras. I så fall kommer vi att själva försöka samla in de uppgifter som behövs. Det gör vi i första hand från dig själv men även andra källor kan användas, exempelvis nationella databaser, andra myndigheter eller allmänt tillgängliga källor.

Dina personuppgifter kan komma att delas med andra myndigheter och enskilda. Det kan till exempel vara om vi behöver informera eller fråga andra parter något om ditt ärende.

Uppgifterna kan också komma att delas med leverantörer av datasystem (så kallade personuppgiftsbiträden) som vi använder för att kunna hantera ditt ärende. Om du ska betala en avgift för handläggningen, delar vi dina personuppgifter med personuppgiftsbiträdet Sölvesborgs kommun. Vi kan även komma att dela dina personuppgifter med en tredje part, förutsatt att vi är skyldiga att göra så enligt lag. Däremot kommer vi aldrig att överföra dina uppgifter till ett land utanför EU.

Dina personuppgifter sparas och behandlas tills ditt ärende är avslutat hos oss. Under den tid vi handlägger ditt ärende, är den rättsliga grunden för att behandla dina personuppgifter 'uppgift av allmänt intresse och myndighetsutövning'. För övrig behandling, som vi är skyldiga att göra enligt lag, är den rättsliga grunden 'rättslig förpliktelse'. Miljöförbundet styrs av regler om allmänna handlingar i Tryckfrihetsförordningen, Offentlighets- och sekretesslagen och Arkivlagen. Dina uppgifter får sällan raderas och kan behöva sparas för all framtid.

Dina rättigheter

Personuppgiftsansvarig är Miljöförbundet Blekinge Väst med organisationsnummer 222000-1644. Du kontaktar oss enklast via e-postadress miljokontoret@miljovast.se eller postadress Miljöförbundet Blekinge Väst, 294 80 Sölvesborg.

Du har rätt att få information om de uppgifter vi har om dig (ett så kallat registerutdrag). Du kan också kontakta oss om du vill få dina uppgifter rättade eller överförda, om du vill begära att vi begränsar behandlingen av dina uppgifter, för att göra invändningar om du tror att vi behandlat dina personuppgifter fel eller om du vill begära radering av dina uppgifter. Det kan vara bra att känna till att bestämmelser om allmänna handlingar och arkiv går före dataskyddsförordningen. Därför kan vi inte alltid till exempel radera någons personuppgifter, även om personen begär det.

Vårt dataskyddsombud är Kommunalförbundet Sydarkivera. Du kan vända dig dit med frågor eller synpunkter. Kontaktuppgifter: dataskydd@sydarkivera.se. Om du har klagomål på vår behandling av dina personuppgifter, har du rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten Datainspektionen.